

Nevertvatnet kraftverk - Sørfold kommune

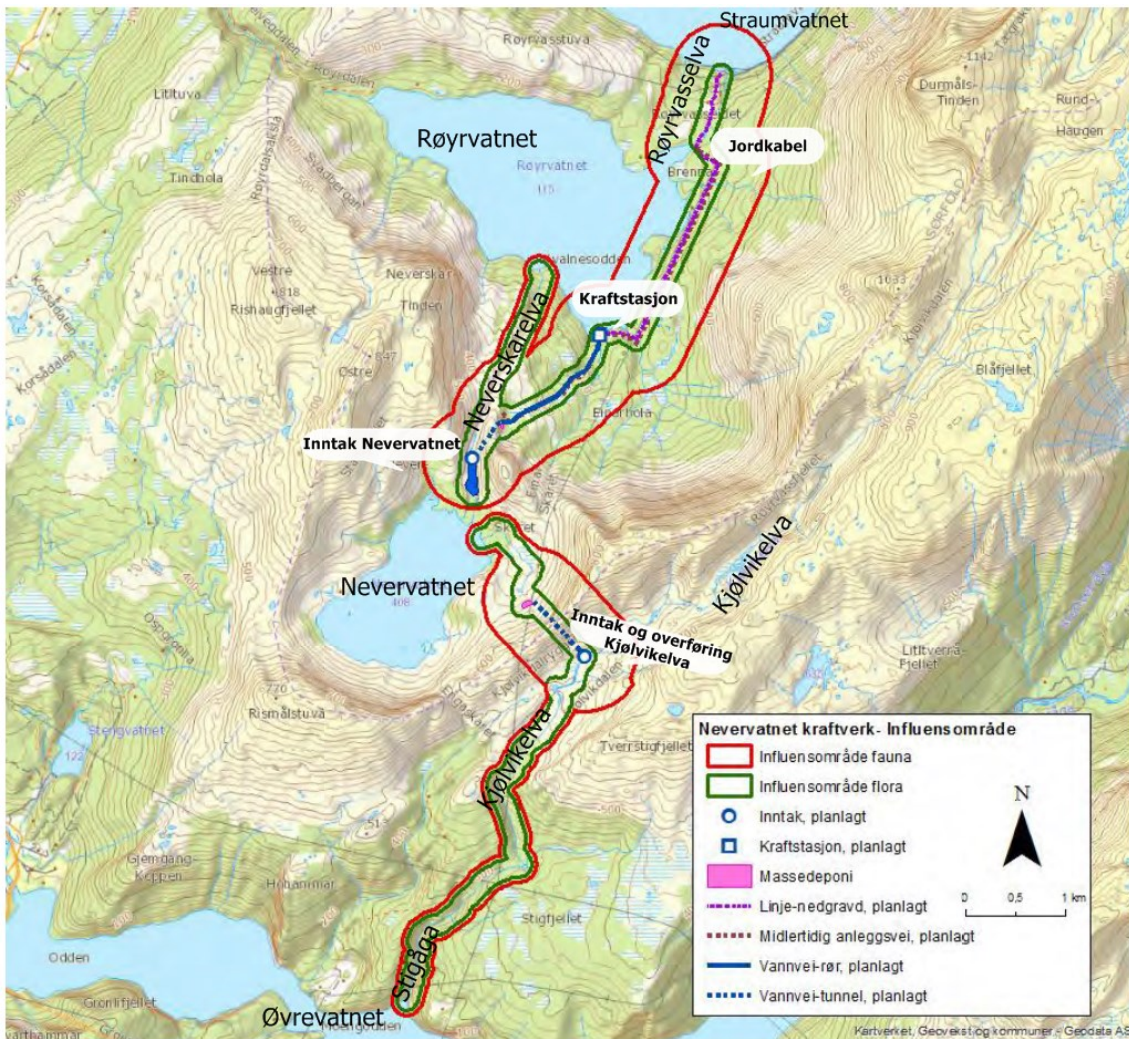
Bakgrunn

Nevertvatnet kraft AS søker konsesjon for å bygge Nevertvatnet kraftverk, med tilhørende kraftlinjer. Søker ønsker å utnytte fallet i Neverskarelva mellom Nevertvatnet og Røyrvatnet i Sørfold kommune, samt å overføre vann fra Kjølvikelva i Fauske kommune til Nevertvatnet. Kraftverket vil ha en installert effekt på 5,5 MW. Dette gir en årlig produksjon på 19,7 GWh. 8,4 GWh vil produseres om vinteren og 11,3 GWh produseres om sommeren. I tillegg vil eksisterende Røyrvatn kraftverk (installert effekt 2,7 MW, årsproduksjon 11 GWh) som ligger nedstrøms Røyrvatnet, få en produksjonsøkning på 2,7 GWh/år som følge av overføringen av Kjølvikelva. Til sammen vil det bli produsert energi tilsvarende årsforbruket til 1120 husstander.

Øvre del av Kjølvikelva er allerede overført til Siso kraftverk. Det planlegges nå å overføre mer vann fra Kjølvikelva til Nevertvatnet via en tunnel. Det er planlagt en minstevannføring i Kjølvikelva på 90 l/s i sommersesongen og 40 l/s resten av året (tilsvarende 5-persentilene).

Inntaket til omsøkte kraftverk er planlagt i et lite vatn nedstrøms Nevertvatnet (se figur 1). Vannveien blir en tunnel fra inntaket, og deretter nedgravde rør til kraftstasjonen. På grunn av etablering av tunneler, vil det bli behov for to massedeponier. Kraftoverføringen vil skje via en 3300 m lang jordkabel til eksisterende linje ved Røyrvatnet kraftstasjon.

I forbindelse med Røyrvatnet kraftverk ble Nevertvatnet og Røyrvatnet regulert med hhv., ca 2 m og 4 m. Neverskarelva er underlagt manøvreringsreglementet til Nevertvatnet reguleringsmagasin og det er ikke krav til minstevannføring i dag.

Figur 1 viser projektskisse for Nevertvatnet kraftverk. I tillegg vises influensområdet som kan bli påvirket av tiltaket.

Problemstilling

Tabell 1 Oppsummering av konsesjonssøknadens vurdering av verdier i tiltaksområdet og konsekvens ved bygging av Nevertvatnet kraftverk (sammenfattet av søker).

Fagtema	Dagens verdi	Konsekvens
Rodlistearter	Middels	Liten negativ
Terrestrisk miljø	Middels til liten	Liten til middels negativ
Akvatisk miljø	Middels til liten	Liten til middels negativ
Landskap	Middels	Middels negativ
Sammenhengende naturområder	Liten til middels	Liten negativ
Kulturminner og kulturmiljø	Liten til middels	Ubetydelig til liten negativ
Reindrift	Stor	Middels til stor negativ
Jord- og skogressurser	Liten	Ubetydelig til liten negativ
Ferskvannsressurser	Ingen til liten	Ubetydelig
Brukerinteresser	Stor	Middels negativ

Figur 2. Bilde til venstre viser området hvor inntaksdammen i Kjølvikelva er planlagt. Bilde til høyre viser et illustrert bilde av inntaksdammen i Kjølvikelva.

Figur 3 viser hvor inntaket nedenfor Nevervatnet er planlagt.

Figur 4 viser reinens flyttleier i tiltaksområdet. I forbindelse med inntaket i Kjølvikdalen vil det kunne bli svekket is i inntaksdammen.

Tiltakshavers forslag til avbøtende tiltak:

- Minstevannføring i Kjølvikelva, men ikke i Neverskarelva.
- Inngrep fra anleggsperioden skal ikke tilsås med ordinære gressfrøblandinger, men bli revegetert av den naturlige floraen på stedet.
- Reindriftsnæringen skal kontaktes før byggestart, og det skal opprettholdes en dialog mellom næringen og utbygger gjennom hele byggeprosessen.
- Innlede samarbeid med fylkeskommunen før anleggsperioden starter slik at kjente kulturminner i nordenden av Røyrvatnet ikke berøres av utbyggingen.
- Det vil bli gjort støyredukerende tiltak i kraftstasjonen.

Mulige avbøtende tiltak:

- Dimensjonere inntaket i Kjølvikelva slik at det ikke overfører flommene til Nevertvatnet.
- Etablere gjerder rundt inntaksområdet i Kjølvikelva for å forhindre at reinen går på usikker is.

Fylkeskommunens ansvarsområder

Kulturminner

Tiltaket er ikke i konflikt med kjente, verneverdige kulturminner som fylkeskommunen er delegert forvaltningsansvar for. Alle kulturminner er imidlertid ikke registrert. Hvis det gis

konsesjon for utbygging, vil det påligge utbygger en aktsomhets- og meldeplikt dersom en under markinngrep skulle treffe på fornminner, jf. kulturminnelovens § 8 andre ledd.

Vannforskriften (Forskrift om rammer for vannforvaltningen)

Planlagt tiltak vil berøre sju ulike vannforekomster: Røyrvatnet, Elv mellom Nevervatnet og Røyrvatnet og Nevervatnet. Overføringen av Kjølvikelva inngår i tre vannforekomster og renner ut i Øvrevatnet. Vannforekomstene ligger i vannområde Nord-Salten og Skjerstadfjorden.

Tabell 2 viser en oversikt over vannforekomstene som kan bli berørt av Nevervatnet kraftverk.

Vannforekomst	Miljømål for 2021	Risiko for ikke å nå miljømålet
Røyrvatnet (166-850-L)	God økologisk tilstand	Ingen risiko
Elv mellom Nevervatnet og Røyrvatnet (166-128-R)	Godt økologisk potensial	Risiko. På grunn av endring i vannføring i elva og ingen krav om minstevannsføring. Registrert som SMVF (sterkt modifisert vannforekomst)
Nevervatnet (166-851-L)	God økologisk tilstand	Ingen risiko
Kjølvikelva øvre (164-11-R)	Godt økologisk potensial	Risiko. På grunn av endring i vannføring i elva og ingen krav om minstevannsføring. Registrert som SMVF (sterkt modifisert vannforekomst)
Laksåga i Norddalen bekkefelt (164-245-R)	God økologisk tilstand	Ingen risiko
Laksåga øvre (164-98-R)	God økologisk	Ingen risiko
Øvrevatnet (164-810-L).	God økologisk tilstand	Risiko pga avrenning fra gruver/deponering. Nødvendig med tiltak for å nå god miljøtilstand.

Det er NVE som sektormyndighet som skal vurdere om de økologiske forholdene i vannforekomsten vil endres negativt som følge av kraftutbyggingen, og om miljømålet vil nås (vannforskriften §12).

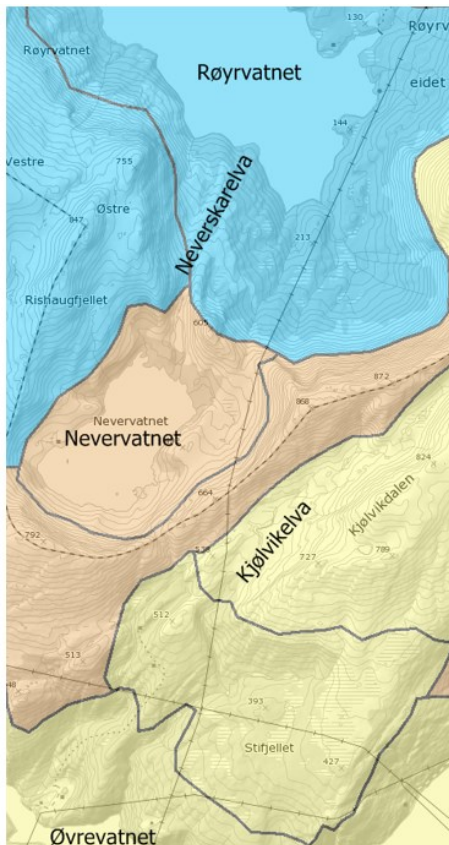
Landskap

Tiltaket vil etableres i fem ulike landskapstyper. Røyrvatnet og Nevervatnet er en del av landskapstypen – *Nedskårne daler i lågfjellet med innsjøer/innsjøpreg og infrastruktur*. Nevervatnet fremstår med et sterkt naturpreg, mens Røyrvatnet bærer mer preg av tekniske inngrep. Overføringa av Kjølvikelva vil etableres i landskapstypen - *Lågfjellmassiv med tindelandskapspreg*, som beskrives som ekstreme terrengformvariasjoner innenfor små

områder. Selve inntaket i Kjølvikelva vil etableres i landskapstypen – *Brelandskap*. Disse landskapstypene har lite/ingen tekniske inngrep og fremstår med sterkt naturpreg.

Redusert vannføring i Kjølvikelva vil påvirke to ulike landskapstyper. Elva renner først gjennom – *Småkupert åslandskap med infrastruktur*, som er åslandskap under skoggrensa, preget av tekniske inngrep. Videre ned mot Øvervatnet er landskapstypen – *Nedskårne daler med innsjøer og infrastruktur*. Landskapstypen er preget av tekniske inngrep og regulerte vann.

Sammenlignet med lignende landskapstyper, er landskapet i området ved Røyrvatnet, vurdert å ha liten verdi. Nevervatnet er sammenlignet med lignende landskapstyper vurdert å ha stor verdi, det samme har området hvor Kjølvikelva er planlagt overført til Nevervatnet. Landskapet fra inntaket i Kjølvikelva og ned til Øvervatnet er sammenlignet med lignende landskapstyper vurdert å ha middels verdi.

Figur 5 viser landskapsverdiene i tiltaksområdet. Blå tilsvarer liten verdi, oransje tilsvarer stor verdi og gul tilsvarer middels verdi.

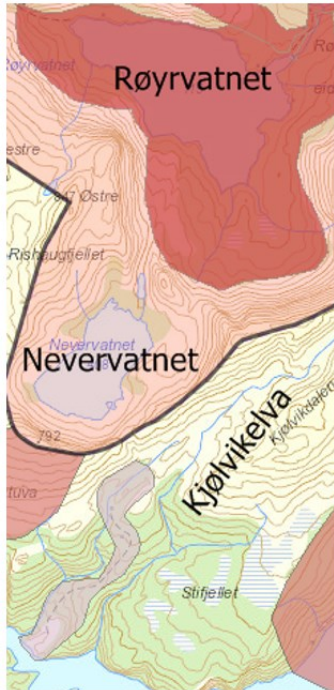
Fra konsesjonssøknaden: «I prosjektområdet er det et grovkupert terreng, og større høydeforskjeller preger et større landskapsrom. En finner både mindre og mer lukkede områder med dype botner eller vann omgitt av høyreiste, noe avrundede fjelltopper og massiver som har betydelig inntryksstyrke.

Tidligere vannkraftutbygging ved Røyrvatnet og massive luftspenn gjennom området gjør at graden av urørthet ikke er fremtredende her. Nevervatnet og inntaksområdet i Kjølvikelva har

derimot et betydelig preg av urørthet. I nedre del av Kjølvikelva ved utløpet til Øvrevatnet - Stigåga, er det en særlig frodig skog i naturskogtilstand, som er avgrenset mot til dels mer hogstpåvirket skog.»

Friluftsliv

Friluftslivskartleggingen viser at *Røyrvatnet* er klassifisert som et *svært viktig* friluftslivsområde. Området er svært mye brukt til både uorganiserte og organiserte turer, sommer og vinter. Området brukes til jakt, ski, fotturer, padling, fiske, bærplukking og undervisning. Fauske og Sørfold jeger- og fiskeforening har en populær hytte/naust tilknyttet vannet. Det fiskes og jaktes også i området ved Nevervatnet.

Figur 6 viser kartlagte friluftslivsområder i og i nærheten av tiltaksområdet. Friluftslivsområdet «Røyrvatnet» er registrert som svært viktig.

Kraftverkets konflikt med miljø og andre arealbruksverdier

Tabell 2. Oversikt over tematiske retningslinjer i småkraftplanen som vil berøres ved en utbygging av Nevervatnet kraftverk.

Tema	Aktuelle tema i småkraftplanens kap. 2
Biologisk mangfold Ål (VU) i Røyrvatnet	B1. Utbygging av små vannkraftverk skal <i>ikke tillates</i> dersom det er fare for at prioriterte arter eller rødlistede arter i kategoriene <u>sårbar (VU)</u> , <u>sterkt truet (EN)</u> og <u>kritisk truet (CR)</u> , blir skadelidende.
Lirype (NT) Rustdoggnål (NT) – i bekkekløft i Kjølvikelva Fossefall (Kjølvikelva)	B2. Man skal være svært restriktiv med å gi tillatelse til tiltak dersom det er fare for at rødlistede arter i kategorien <u>nær truet (NT)</u> blir skadelidende.
Bekkekløfter	B4. Ved registrerte bekkekløfter av middels verdi skal en være <i>svært restriktiv</i> med å tillate utbygging.

	B5. Ved registrerte bekkekløfter av liten verdi skal en være <i>restriktiv</i> md å tillate utbygging.
Fisk og fiske Gyteområde for ørret i nedre del av Neverskarelva	D7. I gyte og oppvekstområder for innlandsfisk skal man være <i>restriktiv</i> med å tillate utbygginger.
Rein Det er flere flyttleier i tiltaksområdet som vil bli påvirket av tiltaket.	E1. Det skal <i>ikke tillates</i> utbygginger som kan gi permanente hindringer for viktige flyttleier.
Vinterbeite 1 og 2	E3. I øvrige områder for reindrift av stor verdi skal man være <i>restriktive</i> med å tillate utbygging av små vannkraftverk.
Inntaket i Kjølvelva kan gjøre isen utrygg	E5. I vann hvor flyttleier passerer over vinterisen, skal man være <i>restriktiv</i> med å gi tillatelse til magasinering og regulernig av vannet i en slik grad at det gjør isen utrygg.
Landskap	F1. For områder i snaufjellet skal man ikke tillate utbygging som kan gi varige og irreversible skader på terrenget og landskapet. <i>Avbøtende tiltak: Overføring i tunnel. Landskapsmessig tilpasning</i>
Friluftsliv	I3. I øvrige områder med stor verdi for friluftsliv, skal man være <i>restriktive</i> med å tillate utbygging.
Samlet vurdering av konsekvenser for miljø og andre arealbruks-verdier	Nevervatnet kraftverk tilhører småkraftplanens prioriteringsnivå: <i>Prioritert med strenge betingelser</i> Svært restriktiv: Utbygging kan tillates dersom avbøtende tiltak opprettholder viktige miljøverdier på dagens nivå, og at det er dokumentert at utbyggingen har stor samfunnsnytte.
Vurdering av positive samfunnsvirkninger	
Positive samfunns-virkninger	Fylkesrådet vurderer at Nevervatnet har middels samfunnsnytte. Nevervatnet kraftverk vil årlig bidra med ny fornybar energi tilsvarende 22,4 GWh, hvorav 9,6 GWh vil produseres om vinteren.
Vurdering Nevervatnet kraftverk	
<p>Fylkesråden tilrår fylkesrådet å fraråde NVE å gi konsesjon til Nevervatnet kraftverk. Tiltaket vil medføre negative konsekvenser for rødlistede arter, snaufjell, bekkekløfter og flyttleier for rein.</p> <p>Det er overføringen av Kjølvelva som er årsaken til at fylkesråden fraråder konsesjonen til kraftverket. I tilknytning til elva er det registrert fossefall og det går et flyttleier i og langsmed elva. Ved inntaket i Kjølvelva vil det kunne bli usikker is. I tillegg vil en bekkekløft av middels verdi bli påvirket av redusert vannføring i et vassdrag der deler av vannføringen allerede er overført til Siso kraftverk.</p> <p>Bekkekløften er en av to registrerte bekkekløfter i Fauske kommune. Det har blitt registrert en rødlistet art rustdoggnål, som vokser i rike og fuktige skogtyper. Ettersom 92 % av vannføringen i elva skal overføres til Nevervatnet (fra 770 l/s – 60l/s), vil det bli betydelig</p>	

mindre fuktighet i området. Foreslått skjøtselstiltak i naturbase er at lokaliteten bør avsettes til fri utvikling uten inngrep for å bevare naturverdiene.

Dersom NVE likevel gir konsesjon må det gjennomføres følgende tiltak i Kjølvikelva: Det må slippes en minstevannføring som kan opprettholde verdiene i bekkekløften. Det må gjennomføres tiltak som sikrer at fossefall fremdeles kommer til å benytte elva som leveområde. Inntaket i Kjølvikelva må etableres på en slik måte at det ikke fører til hindringer for reinens flyttlei. Tiltak i snaufjellet må ha en landskapsmessig tilpasning, slik at de blir lite synlig på avstand og estetisk fine på nært hold.

For Røyrvatnet, Røyrvasselva, Nevervatnet og Neverskarelva må følgende tiltak gjennomføres: Jordkabelen ned til Straumvatnet må etableres på en slik måte at den ikke fører til hindringer for reinens flyttlei i dette området. I konsesjonssøknaden er det opplyst at Ål jevnlig går inn i kraftverket med inntak i Røyrvatnet. Fylkesråden forutsetter her at det gjennomføres tiltak som sikrer opp- og nedgang av ål uten at den blir skadet forbi kraftverket. Selv om det ikke er krav om minstevannføring i Neverskarelva i dag, mener fylkesråden at dette må bli et krav ved en eventuell utbygging. Ettersom nedre del av Neverskarelva er gyteområde for ørret bør ikke vannstanden bli noe endret her.